

Müstəqillik ən böyük dəyərimiz və sərvətimizdir

Bu gün Azərbaycan çox sürətlə inkişaf edir. Regionum ən qüdrətli ölkələrindən birinə çevrilmiş respublikamızın uğurlarının təməlində müdrük bir siyaset və bütün çətinlikləri aşaraq qurulmuş idarəetmə prinsipləri durur. Ölkəmizdə bu böyük siyasetin banisi ulu öndər Heydər Əliyev olubsa, gümün reallıqlarına əsaslanan müasir idarəetmə prinsiplərinin müəllifi isə mötərəm Prezidentimiz İlham Əliyevdir.

Məhz bu iki siyasetçinin böyük iradəsinin və onların zəngin dövlətçilik təcrübəsinin nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycan bir çox mühüm göstəricilər üzrə nəinki keçmiş sovet məkanında, eləcə də bütün dünyada nümunə kimi göstərilən dövlətlərin siyahisindədir.

Sübəsiz ki, cənab Prezidentin ölkə başçısı kimi 19 illik fəaliyyəti ümumməlli lider Heydər Əliyevin yaratdığı müasir Azərbaycan dövlətinin daha da inkişafına, onun xüsuslu iqtisadi və hərbi cəhdən məhkəmələnməsinə yönələrək bu məhtəşəm qələmənləndirib. Dövlət başçısının qeyd etdiyi kimi, "Bu gün müstəqil Azərbaycan dövləti özünün ən şənli dövrünü yaşıyır. Cənək Azərbaycan tarixdə heç vaxt bu qədər güclü olmamışdır". Vətəndaşlarımızın həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması, sosial xidmətlərin asan şəkildə və qısa vaxtda təşkil olunması sahəsində ənənəvi layihələrin gərcəkləşməsində Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın da təşəbbüsü xüsuslu qeyd olunmalıdır.

Hazırda respublikamızda ədliyyə və məhkəmə sisteminin inkişafı da cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə aparılan hərtərəfli islahatların nəticəsi kimi qiymətləndirilməlidir. Belə ki, 2003-cü ilin payızından - Prezident İlham Əliyevin dövlət başçısı seçilməsindən sonra isə Azərbaycan ədliyyəsi dünyadan ən inkişaf etmiş ədliyyə sistemlərində birinə çevrildi.

Dünyada böyük nailiyətlərin təməlini böyük insanlar qoyurlar. XX əsrin əvvəllerində dünyada gedən məhərəbələr və bir çox digər ictimai-siyasi proseslər, hər bir dövlətin, hər bir xalqın həyatına təsirsiz qalmadı. Keşməkesli tarixi olan Azərbaycanda xanlıqlar dövrü dağlıqlandıqdan sonra 1813-cü, 1828-ci illərdə imzalanmış Gülüstan və Türkmençay sülh sazişlərinin şartları ilə Azərbaycan torpaqları iki böyük dövlət arasında parçalandı. Şimali Azərbaycanda rus çarlığı bərqərar olundu. Çarızm süqut etdiyindən sonra yaranan müstəqil dövlətlərdən biri də 1918-ci il mayın 28-də elan edilmiş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti idi. Bu cümhuriyyət müsəlman Şərqində ilk demokratik respublika olaraq sivil, dünyəvi dövlət quruculuğunu yoluńu seçmişdi. Ümumməlli lider Heydər Əliyev qeyd edirdi ki, "Müsəlman Şərqində ilk demokratik cümhuriyyətin məhz Azərbaycan torpağından yaranması xalqımızın o dövrə və o illər ərafəsində - XIX əsrin sonunda və XX əsrin əvvəllərində milli müstəqillik, azadlıq dövgürləri ilə yaşaması ilə bağlıdır. O illərdə xalqımızın qabaqcıl şəxsiyyətləri, mütafəkkir adamlar, ziyanlıları xalqımızda milli azadlıq, milli müstəqillik dövgürlərini gücləndirmiş, milli dırçılış, milli oyanış əhvali-ruhiyəsi yaymış və bunların hamısı montiqi olaraq Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasına gətirib çıxmışdır".

Ilk müstəqil dövlətimizin Nazirlər Şurasının sədri Fətəli xan Xoyskinin tarixi bir ifadəsi bugünkü sivil Azərbaycan ədliyyəsinin təməlini möhkəmlətdi: "Ədliyyəsi olmayan ədliyyə öz inkişafının növbəti mərhəlesiini yaşamış oldu. Heydər Əliyev ölkəyə rəhbər gəldikdən təxminən bir il sonra 1970-ci il oktyabr 27-də Azərbaycan SSR Ali Sovetinin Rəyasət Heyəti Azərbaycan SSR Ədliyyə Nazirliyinin yaradılması ilə bağlı fərمان verdi, Ədliyyə Nazirliyi yenidən təşkil olundu. Vaxtilə Heydər Əliyevin tabeliyində işləmiş, son vaxtlar Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetində hüquq komissiyasının rəhbəri olan Eyyav Əbdürəhman oğlu Məmmədov ədliyyə naziri təsdiq olundu.

Heydər Əliyev daim hüquq-məhafizə və ədliyyə orqanlarının işini diqqət mərkəzində saxlayırdı. Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti 7 dekabr 1971-ci ildə ədliyyə işçiləri üçün respublika ixtisasartırma kurslarının təşkili məsələsi ilə bağlı qərar qəbul etdi. Bu qərra-ra osasən Azərbaycan SSR Ədliyyə Nazirliyinə icazə verildi ki, işçilərin ixtisaslarının artırılması məqsədilə ildə 240 nəfər kontingent olmaqla ixtəsəlatdan ayrılmak və müdavimlərin təhsil müddətində iş yerində əməkhaqqı saxlanılmaq şərtlə ilə iki aylıq ixtisasartırma kursları yaratsın. Cəmi bir neçə nəfərdən ibarət müəllim heyəti ilə yaradılan bu ixtisasartırma təhsil müəssisəsində çalışanların sayı qısa müddədə əlli nəfəri keçdi.

O dövrə SSRİ hökumətində siyasetdə, xüsuslu iqtisadi siyasetdə erməni millətinin nümayəndələri rəhbərlik edirdilər və onlar SSRİ-ni iqtisadi cəhətdən tənəzzülə aparmaqla məşğul idilər. Buna baxmayaraq, onlar Heydər Əliyev SSRİ hökumətində yüksək vəzifədə olduğu üçün səslərini çıxara bilmirdilər. O, vəzifədən kənarlaşdırıldıqdan sonra Ermənistən SSR hökumətinin təşəbbüsü ilə "Dağlıq Qarabağ" problemini yənidən ortalaşa atıldı və erməni daşnaklar cəzasızlıq şəraitindən istifadə edərək açıq-aydın Azərbaycanın əleyhinə öz çirkin cina-yətkar əməllərini həyata keçirməyə başladılar. Dağlıq Qarabağda - Xankəndidə azərbaycanlılar zorakılığa məruz qaldılar, Əsgəranda ermənilər iki gənci qətlə yetirdilər, Ermənistanda da azərbaycanlılara qarşı təzyiqlər dözülməz həddə çatdı. 1988-ci ilin fevralından başlayaraq, Ermənistanda olan Azərbaycan kəndlərinə qarşı silahlı basqınlar təşkil edildi. Onlar Xocavəndin Qardaşlıq, Qazaxın Bağanış-Ayrım, Kəlbəcərin Ağdaban adlanan kəndlərində soyqırımı aktları törətdilər. Bu dövrə Ermənistandakı doğma torpaqlarından didərgin düşməş azərbaycanlı qaçqınların sayı 250 mindən artıq idi. Cox təssüf ki, bütün bunlar mərkəzi hökumətin gözünün qarşısında onların razılığı ilə baş verirdi.

Haqsaqlıq və ədalətsizliyə qarşı xalqın ucalan səsini batırmaq üçün SSRİ rəhbərliyi respublikada haqq-ədalətinə bərəqərər edilməsi uğrunda səsini qaldıran xalqa açıq dəvan tutmaq yolunu seçdi. 1990-ci il yanvarın 15-də SSRİ Ali Soveti DQMV və qonşu rayonlarda fəvqələdə vəziyyət elan etdi. Sənaddə, hətta bu ərazilərin kimə məxsus olduğunu belə göstərilməmişdi.

Bakı və Naxçıvana qoşun hissələri yerdilərək, ədliyyə işinin təkmilləşdirilməsi, onun göləcək inkişafı üçün əlverişli şərait yaradılması məhz 1970-ci ilə - ümumməlli lider Heydər Əliyevin respublikamızın rəhbərliyi galidiyə dövrə təsdiq edir. Cümhuriyyətin süqutundan sonra yaradılmış Xalq Ədliyyə Komissarlığının adında xalq sözü olsa da, əslində, bu qurum xalqı hədəf alan sovet imperiyasının silahı kimi fəaliyyət göstərirdi. 1933-cü ildə yaradılan Ədliyyə Nazirliyi dörd il sonra çox cüzi səlahiyyətləri olan bir quruma çevrildi və nəhayət, 1957-ci ildə tamamilə ləğv edildi. Naxçıvan MSSR Ali Sovetinə deputat seçdi. Onun rəhbərliyi ilə Naxçıvanda milli dövlətçilik ənənələri bərpa olunmağa başladı. Noyabrın 17-də müxtar respublikanın adından "sovət", "sosialist" sözləri götürüldü, Azərbaycanın üzərində bayraqı muxtar respublikanın bayraqı oldu. 1991-ci il oktyabrın 18-də "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiya Aktı" qəbul olundu və referandumda təsdiqi dekabrın 29-da həyata keçirildi.

1991-ci ilin dekabrında SSRİ-nin dağlıması rəsmiləşdirildikdən sonra Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi tam hüquqi təsdiqini tapdı.

Heydər Əliyev sovetlər dövründə Azərbaycan Respublikasının dövlətçiliyini faktiki olaraq yenidən yaratdı. Onun sovet Azərbaycanında gördüyü təqdirəlayiq və böyük addımlar dövlət müstəqilliyimizin bərpasında mühüm rol oynadı. Müstəqil dövlətçiliyimin sosial-iqtisadi, milli-mənəvi əsaslarını formalasdırdı. Belə ki, Heydər Əliyev ölkənin bütün sahələrində olduğu kimi, ədliyyə sistemində də mühüm islahatlar aparılmışdır. Ədliyyə Nazirliyi yenidən təşkil olundu. Vaxtilə Heydər Əliyevin tabeliyində işləmiş, son vaxtlar Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetində hüquq komissiyasının rəhbəri olan Eyyav Əbdürəhman oğlu Məmmədov ədliyyə naziri təsdiq edilmişdir.

Ümumməlli liderimizin sayasında ölkə-

məsələlərinə sadiqliyini, Vətənin azadlığı və müstəqilliyi namına həyatın qurban vermək əzminin bütün dünyaya nümayiş etdirdi. 20 Yanvar faciəsi totalitar kommunist rejiminin xalqımıza qarşı hərbi tacavüzi və cinayəti idi. Ulu öndər yanvarın 21-də həyatını təhlükə altına ataraq, Azərbaycanın Moskvadakı Daimi Nümayəndəliyinə gəlib, burada təşkil olunan etiraz mitinqində çıxış etdi. O, 20 Yanvar faciəsinə siyasi qiymət verərək, mərkəzin və respublika rəhbərliyinin misilsiz inkişafı ilə yadda qalmışdır.

Ümumməlli liderimizin sayasında ölkəməsələrinə sadiqliyini, əməkhaqqı, əzminin və müstəqilliyi namına həyatın qurban vermək əzminin bütün dünyaya nümayiş etdirdi. 20 Yanvar faciəsi totalitar kommunist rejiminin xalqımıza qarşı hərbi tacavüzi və cinayəti idi. Ulu öndər yanvarın 21-də həyatını təhlükə altına ataraq, Azərbaycanın Moskvadakı Daimi Nümayəndəliyinə gəlib, burada təşkil olunan etiraz mitinqində çıxış etdi. O, 20 Yanvar faciəsinə siyasi qiymət verərək, mərkəzin və respublika rəhbərliyinin misilsiz inkişafı ilə yadda qalmışdır.

Bakıda fəvqələdə vəziyyət olduğuna baxmayaraq, yanvarın 22-də xalq özünün şəhidləri ilə vidasılaşıdı. Vidalaşmadə ədliyyə və hüquq-məhafizə orqanlarının işçiləri, vətənsevər oğulları xalqla bir sırada idilər. Bakının ən uca yerində şəhidlərin torpağına tapşırıldığı sahədə 72 il əvvəl - 1918-ci ildə erməni daşnaklarının qətlə yetirdikləri azərbaycanlılar və türk şəhidləri dəfn edilmişdi. Şəhidlər şəhidlərə qovuşdu, Vətən torpağı bir daha məqəddəsəldərə. Ancaq yalnız özünü və öz hakimiyətini düşünen, xalqın taleyi haqqında düşünmək iqtidarından olmayan Azərbaycanın rəhbərliyi nəyin bahasına olursa-olsun, Qanlı Yanvar faciəsindən sonra 1990-ci il iyulun 20-də Bakıya gələn Heydər Əliyevin paytaxtda qalmasına yol vermək istəmədi. Belə ki, Heydər Əliyevi qarşılıqla üçün xalqın nümayəndələrini, ziyanlıları, vətənsevər insanları ulu öndər yüksək məhəbbət baslaşdırma onu Azərbaycan xalqının xilaskarları hesab edənləri təşkilatlaşdırıldıkları olan tanınmış ziyanlı, jurnalist-nasir, "Yazıçı" nəşriyyatının direktoru Əjdər Xanbabayevin maşının qarşısında onu qətlə yetirdilər. Azərbaycan xalqına düşmən olan bu adamlar hər cür cinayətkarlıqla hazır idilər. Ən ağırlısı isə o idi ki, vaxtılı vəziyətində yüksəltildiyi adamlar indi xəyanətkarlıcaşına Heydər Əliyevin Bakıya gəlməsinə yol vermək istəmirdilər. Ona görə də vəziyyəti mürəkkəbləşdirmək üçün ulu öndər iyulun 22-də Naxçıvana getdi. Xalq sentyabrda Heydər Əliyevi Azərbaycan SSR və Naxçıvan MSSR Ali Sovetinə deputat seçdi. Onun rəhbərliyi ilə Naxçıvanda milli dövlətçilik ənənələri bərpa olunmağa başladı. Noyabrın 17-də müxtar respublikanın adından "sovət", "sosialist" sözləri götürüldü, Azərbaycanın üzərində bayraqı muxtar respublikanın bayraqı oldu. 1991-ci il oktyabrın 18-də "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiya Aktı" qəbul olundu və referendumda təsdiqi dekabrın 29-da həyata keçirildi.

Eyni zamanda, ölkə Prezidentinin 2018-ci il dekabrın 18-də təsdiq etdiyi "Azərbaycan ədliyyəsinin inkişafına dair 2019-2023-cü illər üzrə" Dövlət Programı ilə ədliyyə və məhkəmə sisteminin inkişafı üçün göləcək 5 il ərzində yeni hədəflər müəyyən olundu.

2019-cu il də Azərbaycan ədliyyəsi üçün əlamətdar il olmuşdur. Belə ki, ölkəmizin inkişafının təmin edilməsi üçün bütün sahələrdə həyata keçirilən islahatlar ədliyyə və məhkəmə-hüquq sistemindən də yeni mərhələdə inkişafına rəvac vermişdir. Cənab İlham Əliyevin aprelin 3-də imzaladığı "Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında" Fərmani ədliyyə və məhkəmə sisteminin inkişafının mühüm "yol xəritəsi" olmaqla program xarakteri daşıyır. Fərman iqtisadi artımda mühüm əhəmiyyət kabş edən sahibkarlığın inkişafı, ədliyyə fəaliyyətinin müxtalif istiqamətləri üzrə işin təkmilləşdirilməsi, məhkəməye müraciət imkanlarının genişləndirilməsi, həkimlərin fəaliyyətinin müdaxilələrinin qarşısının alınması, məhkəmə icraatının səmərəliliyinin artırılması və süründürməciliyinin aradan qaldırılması, həkimlərin iş yükünün azaldılması və s. ilə bağlı mühüm vəziyətlər qomyusudur.

Bu gün Azərbaycanın davamlı sosial-iqtisadi tərəqqisi ölkə başçısının rəhbərliyi ilə ugurla təmİN edilir, insanların rifahının yaxşılaşmasına xidmət edən ardıcıl sosial-nümlü qərarlar qəbul olunur, icimai həyatın bütün sahələrində mühüm nailiyyətlər qazanılır. Respublikamız mötəbər beynə-

xalq forumlara və tədbirlərə yüksək səviyyədə evsahibliyi edir, onun beynəlxalq aləmdə nüfuzu günbegün artır, qabaqcıl dövlətlər sırasında qərarlaşır.

Azərbaycanda aparılan islahatlar və düzgünümüz iqtisadi siyaset dünyasının ən mötəbər iqtisadi qurumları tərəfindən yüksək qiymətləndirilir, Dünya Bankının "Doing Business 2020" hesabatına görə, Azərbaycan 20 ən islahatlı ölkə sırasında yer almışdır. Davos Ümumdünya İqtisadi Forumunun yeni hesabatına görə isə dövlətin və rəhbərliyin uzunmüddətli strategiyasına görə Azərbaycan dünya miqyasında 10-cu, rəhbərliyin islahatlara meyillişlik səviyyəsinə görə isə 5-ci yerdedir.

İşgaldən azad olunmuş ərazilərdə müvəqqəti xüsusi idarəetmənin təşkilinə dair dövlət başçısının tapşırıqlarına uyğun olaraq Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən qarşıda duran vəzifələrin mütəşəkkil və operativ icrasının təmin olunması məqsədilə nazirliyin rəhbərliyindən və aidiyəti məsul şəxslərdən ibarət Qərargah yaradılmışdır. Ermənistanın məhərəbə və insanlıq əleyhini cina-yətləri, işgalçılığı və separatılığı dəstək xarakteri daşıyan iqtisadi və digər qeyri-qanuni faaliyyəti ilə bağlı milli və beynəlxalq qanunverciyin təhlili, işgaldən azad olunmuş ərazilərdə ədliyyə və məhkəmə infrastrukturuna dəyim ziyarət daqıqlaşdırılması və bu orqanların fəaliyyətinin təmin olunması məqsədilə zəruri tədbirlərin görülməsi, habelə ədliyyə orqanlarının qarşısında duran digər vəzifələr müəyyən edilmiş və onların mütəşəkkil icrası məqsədilə yeni Qarabağ regional ədliyyə idarəsi təsis olunmuşdur.

Qeyd edilməlidir ki, böyük inam və əzmi la Müzəffər Ali Baş Komandanın ətrafında six birləşərək həmrəylik nümayiş etdirən ədliyyə işçiləri və həkimlər məhərəbin ilk günlərindən ordumuza dəstək məqsədilə könlüllü olaraq öz əməkhaqları fondundan Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna 1 milyon 600 min manat köçürümlər. Həmçinin ədliyyə və məhkəmə orqanlarının 100-dək əməkdaşlı hərbi xidmətə, o cümlədən könlüllü kimi yollanaraq, yüksək vətənpərvərlik nümunə